

ชีวิตที่อยู่ในอันตรายยังบ่งบอกถึงสภาวะการดำรงอยู่ของความเปราะบาง ความอ่อนแอ ความไม่มั่นคง การกำจัดทิ้ง การแบ่งแยก และการขับไล่ไสส่ง ซึ่งเกิดขึ้นตลอดช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ระบอบทุนนิยมโลกได้พัฒนาและปรับตัวไปอย่างรวดเร็วโดยวิธีกระตุ้นและเร่งให้มนุษย์แข่งขันเพื่อแสวงหาความสำเร็จทางวัตถุในเวลาอันสั้นและในจำนวนที่มากขึ้น ในขณะที่รัฐลดบทบาทในการสร้างระบบหลักประกันทางสังคม (Lorey, 2015) ปล່อยให้หลักประกันเป็นเรื่องของกลไกทางการตลาดที่ปัจเจกแต่ละคนจะต้องกระเสือกกระสนไขว่คว้าหาหลักประกันด้วยทุนของตัวเอง ผู้ที่ขาดเงินและไม่มีรายได้จึงตกอยู่ในความเสี่ยงและความไม่แน่นอนของโชคชะตาซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่อาศัยอยู่ในแอฟริกา เอเชีย ลาตินอเมริกา และหมู่เกาะในภาคพื้นมหาสมุทร Bourdieu (1998) เคยอธิบายว่าโลกในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา สภาวะสังคมของมนุษย์คือสภาวะที่เต็มไปด้วยอันตราย

ในช่วงปี ค.ศ. 2001 ชาวอิตาลี ประเทศอิตาลี รวมตัวกันเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านการมี ชีวิตที่เสี่ยงอันตรายและไร้ที่พึ่ง โดยเรียกร้องให้รัฐเข้ามาช่วยเหลือคนตกงาน คนที่ไร้ที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะคนหนุ่มสาวที่ขาดสวัสดิการทางสังคม ต่อมาในปี ค.ศ. 2005 การเคลื่อนไหวแผ่กว้างไปหลายเมืองในยุโรปและประชาชนเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือเพื่อให้คนตกงานมี อาชีพและรายได้ที่มั่นคง (Neilson & Rossiter 2008) เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นพร้อมกับ วิกฤตการณ์ทางการเงิน ธนาकार และสินเชื่อ รวมถึงนโยบายรัฐที่ลดงบประมาณด้าน การศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการสังคม

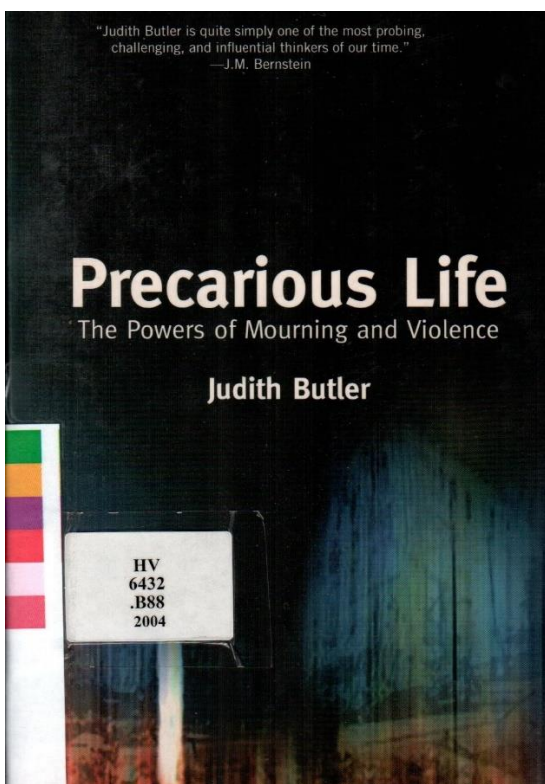
จูดีธ บัตเลอร์ กับแนวคิด Precarity

จูดีธ บัตเลอร์ ภาพจาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_1570348

จูดีธ บัตเลอร์ คือนักวิชาการที่บุกเบิกและเสนอแนวคิด Precarity ในหนังสือ Precarious Life: The Powers of Mourning and Violence (2004) โดยชี้ให้เห็นว่า “สภาวะอันตราย” (Precarity) แตกต่างจาก “ความอันตราย” (precariousness) กล่าวคือ

ความอันตรายเป็นเรื่องที่มนุษย์ทุกคนสามารถพบเจอได้เป็นปกติในชีวิตประจำวัน เช่น อุบัติเหตุไฟไหม้ ภัยพิบัติต่างๆ เป็นต้น ส่วน “สภาวะอันตราย” หมายถึงประสบการณ์ของคนที่ยาดโอกาส และถูกกีดกันจากสังคม เช่น กลุ่มผู้อพยพ แรงงานต่างชาติ คนจนในสลัม กลุ่มคนพิการ เป็นต้น ในความคิดของบัตเลอร์ สังคมทุนนิยมคือเงื่อนไขที่นำไปสู่สภาวะอันตรายเพราะมีคนบางกลุ่มได้ประโยชน์และคนบางกลุ่มเสียประโยชน์ (Butler, 2004; 2010) นับตั้งแต่เหตุการณ์ก่อวินาศกรรมที่ตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ในเดือนกันยายนปี ค.ศ. 2001 การเมืองของการปิดกั้นโอกาสของมนุษย์เริ่มมีความรุนแรงมากขึ้น ความตึงเครียดของโลกถูกปลุกเร้าโดยการแบ่งแยกขั้วระหว่างประเทศเสรีนิยมที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ กับประเทศมุสลิมที่ถูกตีตราเป็นผู้ก่อการร้ายที่อำมหิต นับแต่นั้นเป็นต้นมาโลกถูกทำให้หวาดกลัวชาวมุสลิม นำไปสู่การรังเกียจและตีดขาดจากชาวมุสลิมอย่างสิ้นเชิง

หนังสือ Precarious Life: The Powers of Mourning and Violence (2004)
มีให้บริการที่ห้องสมุดศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

สภาวะทางสังคมที่ปรากฏขึ้นจากการแยกขั้วระหว่างเสรีนิยมและการก่อการร้าย คือการตัดสินว่าชีวิตของใครควรจะได้รับ การปกป้องคุ้มครอง และชีวิตของใครที่ควรกำจัดทิ้ง สิ่งนี้สะท้อนว่าคนกลุ่มไหนที่ถูกจัดให้เป็น “มนุษย์” (ผู้ที่ควรมีชีวิต) คนกลุ่มไหนไม่ถูกมองเป็นมนุษย์ (ไม่ควรมีชีวิต) การแบ่งแยกนี้ทำให้คนบางประเภทถูกกีดกัน ถูกปฏิเสธ ไม่สามารถส่งเสียงให้คนอื่นรับรู้และได้ยิน สิ่งที่น่าเศร้าที่สุดคือ พวกเขาจะไม่ได้ได้รับความเมตตาปราณี ความทุกข์ยากและความขัดสนของพวกเขาจะเป็นสิ่งไร้ค่าไม่มีความหมาย ราวกับชีวิตของพวกเขาเป็นสิ่งที่สกปรก

เป็นสิ่งที่ไม่คู่ควรกับการหลั่งน้ำตาและการปลอมประโลม Butler กล่าวว่าเหตุการณ์ก่อก่อร้าย ในปี 2001 นำไปสู่การฟื้นคืนชีพของลัทธิเหยียดเชื้อชาติ พร้อมกับชี้ให้เห็นว่าการต่อต้านและรังเกียจชาวมุสลิมทั่วโลกมิใช่การเป็นศัตรูกับสหรัฐอเมริกา แต่เป็นระบอบใหม่ของการรับผิดชอบต่อชีวิตมนุษย์ กล่าวคือ มนุษย์มีความเกี่ยวโยงถึงกันภายใต้การสูญเสียและความไม่มั่นคง มนุษย์มีความรับผิดชอบต่อกันด้วยมายาคติเรื่องสงครามกับผู้ก่อการร้าย แต่ความมองมนุษย์ในฐานะเป็นผู้ที่ช่วยประคับประคองชีวิตของกันและกัน

เท่าที่ผ่านมา ความโศกเศร้าและความสิ้นหวังของชาวมุสลิมจะถูกมองข้ามจากสังคมโลก ราวกับว่าชีวิตของชาวมุสลิมเป็นสิ่งที่ไม่ควรดำรงอยู่ในโลก ในทางตรงกันข้ามสังคมตะวันตก กลับรู้สึกสะใจที่ได้เห็นชาวมุสลิมถูกสังหารเพราะเชื่อว่าคนเหล่านั้น “สมควรตาย” สภาวะดังกล่าวนี้คือกระบวนการลดทอนความเป็นมนุษย์ (dehumanization) ที่มีต่อชาวมุสลิม และเพิ่มความชอบธรรมให้กับการเข่นฆ่าชาวมุสลิม สิ่งเหล่านี้ถูกต่อย้ำผ่านสื่อของชาวตะวันตก เป็นการผลิตซ้ำลัทธิเหยียดเชื้อชาติที่โลกเห็นดีเห็นงามด้วย Butler ชี้ว่าสังคมตะวันตกตัดสินใจให้ชาวมุสลิมเป็น “สิ่งอันตราย” จนกลายเป็นบรรทัดฐานของโลกที่คนบางประเภทจะถูกกำจัดทิ้งไป บรรทัดฐานนี้ได้ทำลายชุมชนของมนุษย์ที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน (interdependency) (Puar, 2012) นอกจากนี้ Butler (2016) ยังอธิบายว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีสภาวะอันตรายที่เชื่อมโยงถึงกัน (interrelation of precariousness and precarity) ภายใต้สภาพร่างกายที่พร้อมจะผุพังและภายใต้ระบอบสังคมและการเมืองที่เต็มไปด้วยกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมมากมาย สภาพเช่นนี้หล่อหลอมให้มนุษย์ตัดสินคุณค่าชีวิตของคนอื่นและของตนเองไม่เท่ากัน เช่น ชีวิตของผู้อพยพ แรงงานต่างชาติ ผู้ลี้ภัยสงคราม คนจนที่ไม่มีรายได้ เป็นต้น

บริบทของทุนนิยมกับ Precarity

สภาวะอันตรายมิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นตามลำพัง แต่สัมพันธ์กับบริบทและเงื่อนไขที่บุคคลเผชิญอยู่ นักวิชาการตั้งข้อสังเกตว่า “สภาวะอันตราย” ที่พบในปัจจุบันอาจจะแตกต่างไปจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ กล่าวคือ ในระบบทุนนิยมช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 อาจเป็นบ่อเกิดของโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ทำให้มนุษย์ปฏิบัติต่อกันแบบตัวใครตัวมัน รูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนไปจากเดิมที่บุคคลไม่จำเป็นต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร แต่สามารถเลือกงานตามที่ตนเองชอบและมีความถนัด (Hardt & Negri, 2000) งานจึงมีลักษณะเปิดกว้าง เปลี่ยนงานได้ตลอดเวลา มิได้มีข้อผูกมัดที่ยาวนาน สภาพของชีวิตของการทำงานจึงไม่จำเป็นต้องรวมกลุ่มแบบสหภาพแรงงาน เพราะแต่ละคนมีรูปแบบการทำงานไม่เหมือนกัน มีนายจ้างต่างกัน ได้รับค่าตอบแทนต่างกัน ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 งานและรายได้เกิดขึ้นนอกองค์กรและสถาบันสังคม ทำให้ผู้ประกอบการอาชีพไม่จำเป็นต้องเชื่อฟังและจงรักภักดีต่อองค์กรเหมือนในอดีต

สิ่งที่ตามมาก็คือ รัฐไม่จำเป็นต้องโอบอุ้มแรงงานอีกต่อไป นำไปสู่การตัดงบประมาณสวัสดิการและปล่อยให้ผู้ประกอบการอาชีพเลือกทำหลักประกันตามกำลังทุนของตัวเอง ใครที่มี

รายได้มากก็สามารถซื้อหลักประกันที่มีราคาแพง สิ่งนี้คือการแลกเปลี่ยนระหว่างชีวิตที่เป็นอิสระกับการคุ้มครองจากรัฐสวัสดิการ ยิ่งบุคคลเลือกที่จะทำงานแบบเป็นเจ้านายตัวเอง ไม่ต้องพึ่งพิงองค์กร บุคคลก็ยิ่งพบกับการกำหนดชะตาชีวิตด้วยตนเอง สิ่งเหล่านี้คือการก่อตัวของสภาวะล่อแหลม ความไม่มั่นคง และความเสี่ยง อันหมายถึงการที่บุคคลจะต้องดิ้นรนหางานไปเรื่อยๆ เมื่อวันที่ปราศจากงานก็เท่ากับปราศจากหลักประกันในชีวิต Hardt & Negri (2000) อธิบายว่าการทำงานในแบบที่ตนเองเลือกโดยไม่สังกัดกับองค์กรใดๆ อาจสะท้อนสภาวะของการเลือกทางเดินให้กับตัวเอง (self-determination) ในยุคที่มนุษย์พยายามแสวงหาความสุขและความสบายใจส่วนบุคคล หรือเรียกว่าใช้ชีวิตตามที่ตัวเองเลือก (autonomous life) สิ่งนี้สะท้อนการเมืองของชีวิตที่ปัจเจกบุคคลเฝ้าหาอิสระและเสรีภาพ เพื่อที่ทำให้ตนเองแตกต่างไปจากคนอื่น สภาพชีวิตนี้ได้เปลี่ยนการเป็นแรงงานในระบบให้เป็น “ปัจเจก” ที่แสวงหาสิทธิในการดำรงชีพ (Chatterjee, 2004)

การศึกษาของ Standing (2011) ชี้ให้เห็นว่าสภาวะความไม่มั่นคงในสังคมโลกปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้นและยึดโยงอยู่กับรูปแบบการทำงานและการยังชีพของผู้คนที่ไม่มีแบบแผนชัดเจน คนวัยทำงานส่วนใหญ่มิได้นิยามตนเองเป็นแรงงานในระบบ หากแต่เป็นผู้ที่ทำงานจากสัญญาจ้างและข้อตกลง คนเหล่านี้จะมีชีวิตที่ทำงานไปพร้อมกับการพักผ่อน ไม่มีการแบ่งแยกเวลางานออกจากเวลาว่าง ในอนาคต ทิศทางการทำงานในลักษณะนี้จะมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นโจทย์สำคัญที่รัฐจะต้องเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนให้คนทำงานนอกระบบเหล่านี้มีสวัสดิการที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม สภาวะดังกล่าวอาจจะพบได้ทั่วไปในสังคมตะวันตกและญี่ปุ่น ในขณะที่สังคมอุตสาหกรรมในเอเชียและลาตินอเมริกา คนงานส่วนใหญ่ยังทำงานในระบบซึ่งได้รับค่าจ้างตามกฎหมายแรงงาน (Bremner, 2011) ในแง่นี้ ภาพสะท้อนของชีวิตคนในโลกตะวันตกที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและมีอิสระที่จะเลือกงานตามความรู้ความสามารถ กับชีวิตแรงงานในประเทศยากจนที่มีการศึกษาน้อยคือความแตกต่างของอิสรภาพ (Parry, 2013)

มีข้อสังเกตว่าในช่วงที่สังคมตะวันตก โดยเฉพาะสังคมอเมริกันกำลังเติบโตทางเศรษฐกิจและเป็นมหาอำนาจ แรงงานที่ได้รับการคุ้มครองมักจะเป็นผู้ชายผิวขาว ในขณะที่ผู้หญิงและคนผิวดำได้รับค่าจ้างน้อยกว่า ประเด็นนี้สะท้อนว่าแม้แต่ในยุคที่แรงงานยังคงยึดมั่นกับองค์กร ยังพบคนบางกลุ่มที่ถูกกีดกันและมีชีวิตที่ยากลำบาก (Mullings, 1986) รวมทั้งในสภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำ คนงานในโรงงานอุตสาหกรรมก็เผชิญกับการลดเงินเดือน การเปลี่ยนตำแหน่ง หรือถูกย้ายไปทำงานในแผนกอื่น (Kasimir, 2014) ชีวิตที่ไม่มั่นคงจึงเกิดขึ้นได้ในช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ โดยไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในยุคเสรีนิยมใหม่เสมอไป ในการศึกษาของ Frank (1966, 1967) และ Rodney (1972) พบว่าในประเทศที่เป็นอาณานิคมของตะวันตก ระบบเศรษฐกิจของประเทศเหล่านั้นถูกขี้นำและบ่งการโดยนายทุนชาวตะวันตก ทรัพยากรและผลประโยชน์จากระบบอุตสาหกรรมที่นายทุนตะวันตกเป็นเจ้าของ มิได้ส่งกลับคืน

ไปยังแรงงานที่ยากจนในประเทศอาณานิคมเหล่านั้น สิ่งที่มาคือ ประเทศอาณานิคมจะเต็มไปด้วยแรงงานที่มีสภาพชีวิตที่แร้นแค้น (Bremen, 2011; Davis, 2006)

การศึกษาของ Gill (2016) พบว่าชนชั้นแรงงานในประเทศโคลัมเบียมีการรวมตัวกันของแรงงานหลายประเภท ทั้งคนงานในบ่อขุดเจาะน้ำมัน ชาวนา และผู้ผลิตสินค้ารายย่อย ทำให้เกิดเครือข่ายของแรงงานจำนวนมาก แต่หลังจากที่รัฐบาลทหารเข้ามาปกครองประเทศทำให้เกิดการผูกขาดอำนาจและลดสวัสดิการของแรงงาน กรรมกรในโคลัมเบียจึงมีชีวิตอยู่อย่างขัดสนและไม่มีความมั่นคง พวกเขาไม่สามารถออกมารวมตัวเพื่อเรียกร้องให้รัฐยุติการช่วยเหลือได้ ทางออกคือแรงงานหันมาช่วยเหลือกันเอง การศึกษาครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่าสภาพชีวิตของแรงงานภายใต้อำนาจเผด็จการของรัฐทำให้ชีวิตของแรงงานอยู่ในสภาวะอันตราย ซึ่งหมายถึงแรงงานที่ขัดสนไม่สามารถรวมตัวเพื่อลุกขึ้นสู้กับระบอบอำนาจที่สร้างกฎเกณฑ์ที่ไม่เป็นธรรม ดังนั้น สภาวะอันตรายนอกจากจะทำให้ชีวิตแรงงานไร้ที่พึ่งแล้ว ยังปิดกั้นการรวมตัวของชนชั้นแรงงาน (Kasmir 2014) ในการศึกษาของ Lazar (2017) พบว่าในประเทศอาร์เจนตินาแรงงานในระบบและนอกระบบร่วมมือกันเพื่อช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน ปัจจุบันในหลายประเทศนักการเมืองและพรรคการเมืองพยายามเข้าไปมีส่วนช่วยสนับสนุนกลุ่มแรงงานนอกระบบและคนที่ด้อยโอกาส เพื่อที่จะให้คนเหล่านั้นเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานทางการเมืองและลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับพวกตน (Kalb 2014; Whitehead, 2014)

Precurity กับการศึกษาทางมานุษยวิทยา

นักมานุษยวิทยาสนใจมิติอารมณ์และความรู้สึกของผู้ที่ตกอยู่ในสภาวะอันตราย และความไม่มั่นคงในชีวิต ในการศึกษาของ Allison (2013) อธิบายว่าบุคคลที่เผชิญกับความไม่แน่นอน จะใช้ชีวิตไปในแบบไม่คาดหวัง แต่ทำสิ่งต่างๆ ในแต่ละวันเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดเท่านั้น ซึ่งแตกต่างไปจากชนชั้นกลางและผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจ เขาเหล่านั้นจะมุ่งหวังว่าชีวิตจะต้องดำเนินไปด้วยความสำเร็จ มีความสุข ความมั่นคง และก้าวหน้าขึ้นเรื่อยๆ การทำความเข้าใจชีวิตที่ดิ้นรนในแต่ละวันของมนุษย์นำไปสู่ข้อถกเถียงที่ว่า “ชีวิตประจำวัน” ในโลกทัศน์ของคนแต่ละคนไม่ใช่สิ่งเดียวกัน โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ไร้ที่พึ่งและปราศจากความมั่นคง คนเหล่านี้มอง “ชีวิต” ในแต่ละวันต่างไปจากกลุ่มผู้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (sider, 2008) กล่าวคือในประสบการณ์ของผู้ที่ขัดสน ไม่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ สิ่งที่เป็นครอบครัว การงาน กิจกรรมสังคม มิได้มีพรมแดนที่ชัดเจน แต่ล่องลอยและเลื่อนผ่านไปอย่างไร้ทิศทาง

การศึกษาของ Hayder Al-Mohammad (2012) พบว่าชาวอิรักที่บอบช้ำจากสภาวะสงครามที่ซ้าซากยาวนาน พวกเขาใช้ชีวิตอยู่อย่างไร้จุดหมาย เพราะสิ่งที่พวกเขาเผชิญคือความอดยาก การลักพาตัว การทำร้ายร่างกาย การบาดเจ็บ ญาติพี่น้องที่ล้มตาย ชุมชนที่แตกสลาย ครอบครัวที่ไม่มีพ่อแม่ลูกอยู่ร่วมกัน สิ่งเหล่านี้คือสภาวะอันตรายและความเจ็บปวด เช่นเดียวกับการศึกษาสังคมญี่ปุ่นของ Allison (2013) พบว่าในช่วงทศวรรษ 1990 คนญี่ปุ่นเผชิญกับสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ คนหนุ่มสาวตกงานจำนวนมาก ประกอบกับสังคมที่

แข่งขันแบบตัวใครตัวมัน ทำให้คนญี่ปุ่นเกิดความโดดเดี่ยวอ้างว้าง คนที่ตกงานต้องใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังแบบไร้อนาคต พวกเขารู้สึกท้อแท้และท้อเหี่ยว พร้อมกับคิดว่าตนเองไร้ค่า ไม่สามารถทำประโยชน์ให้กับครอบครัวของตัวเองได้ สถานการณ์นี้บ่งบอกว่าการตกงานและไม่มีรายได้มิใช่เพียงปัญหาสังคม แต่ยังเป็นสถานะที่มนุษย์ถูกตัดขาดจากคนอื่น ซึ่งเป็นชีวิตที่ล่อแหลมและเสี่ยงต่อความล่มสลาย ในการศึกษาของ Mole (2010) พบว่าสังคมอิตาลี สถานะอันตรายเกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน เมื่อเจ้านายและเพื่อร่วมงานพยายามล้วงละเมิดทางเพศกับพนักงานผู้หญิง พวกเขาจึงตกอยู่ในสภาพหวาดระแวงและกระวนกระวายใจที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้ชายที่พร้อมจะลวนลามและล่อลวงเธอตลอดเวลา

นักมานุษยวิทยา Keith Hart (1973) ศึกษาอาชีพนอกระบบในประเทศกานา พบว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจของประเทศดำรงอยู่ได้ แต่แรงงานนอกระบบจำนวนมากในประเทศยากจนในทวีปแอฟริกาและลาตินอเมริกามีได้ได้รับการคุ้มครองดูแลจากรัฐ มีเพียงแรงงานในระบบจำนวนไม่มากที่ได้รับการคุ้มครองเรื่องค่าจ้าง (Quijino, 1974) ในช่วงทศวรรษ 1970 นักมานุษยวิทยาแนวมาร์กซิสต์สนใจปัญหาความไม่มั่นคงในชีวิตของแรงงานนอกระบบที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากระบบทุนนิยม รวมทั้งการค้นพบว่าชีวิตของแรงงานนอกระบบดำเนินไปพร้อมกับการทำงานที่มีได้พึ่งพิงเงินตรา และมีวิธีการแสวงหาการยังชีพด้วยระบบการผลิตในท้องถิ่นที่ชาวบ้านพึ่งพาอาศัยกัน วิธีชีวิตดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงอยู่ร่วมกันของระบบทุนนิยมและระบบจารีตประเพณี (Wolpe, 1980)

การทำความเข้าใจชีวิตที่ไม่มีงานและไม่มีรายได้ที่มั่นคงจำเป็นต้องมองชีวิตของมนุษย์ที่มากไปกว่าเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ Denning (2010) ตั้งข้อสังเกตว่าภายใต้ระบบทุนนิยมบุคคลที่ตกงานและไม่มีรายได้จะถูกตัดสินว่าเป็นคนที่ไร้ความมั่นคงและเสี่ยงอันตราย เนื่องจากระบบทุนนิยมให้ความสำคัญกับการครอบครองสินทรัพย์ คนที่ไม่มีเงินจึงเท่ากับคนที่ไม่มีความสามารถในการจับจ่ายใช้สอย ในทางปฏิบัติ การใช้ชีวิตของบุคคลอาจไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงเงินตรา แต่อาจปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ไว้เป็นอาหารในครัวเรือน หรือยังชีพด้วยการพึ่งพาอาศัยแลกเปลี่ยนสิ่งของจำเป็นในชีวิต ปัจจุบัน มนุษย์มีวิธีการทำงานที่แตกต่างหลากหลายทั้งที่อยู่ในระบบและนอกระบบ ทั้งที่มีรายได้ประจำและรายได้ตามข้อตกลง ลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นว่าการให้ความหมายของการทำงานสัมพันธ์กับโครงสร้างเศรษฐกิจและระบอบอำนาจ สิ่งที่นักมานุษยวิทยาสนใจคือวิธีการปฏิบัติตนของมนุษย์ในสังคมต่างๆ ที่จะให้มีชีวิตรอดได้ในสถานะกอดันและขัดสน วิธีการเหล่านี้อาจทำให้เข้าใจเครือข่ายการช่วยเหลือ การพึ่งพาอาศัย และการต่อสู้ที่มนุษย์มีต่อกัน (Das & Randeria, 2015; Procupez, 2015)

ผู้เขียน

ดร.นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ

หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยและพัฒนา ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

เอกสารอ้างอิง

- Al-Mohammad, H. (2017). A kidnapping in Basra: the struggles and precariousness of life in postinvasion Iraq. *Cultural Anthropology*, 27(4), 597-614.
- Allison, A. (2013). *Precarious Japan*. Durham, N.C: Duke University Press.
- Bourdieu, P. (1998). *Acts of resistance: against the new myths of our time*. Cambridge: Polity Press.
- Breman, J. (2013). A bogus concept? *New Left Review*, 84, 130-8.
- Butler, J. (2004). *Precarious life: the powers of mourning and violence*. London: Verso.
- Butler, J. (2010). *Frames of war: when is life grievable?* London: Verso.
- Butler J. (2016). Towards a Performative Theory of Assembly (Mary Flexner Lectures at Bryn Mawr College). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Chaterjee, P. (2004). *The politics of the governed: reflections of popular politics in most of the world*. New York: Columbia University Press.
- Das V, Randeria S. (2015). Politics of the urban poor: aesthetics, ethics, volatility, precarity. *Current Anthropology*, 56(11), 3-14.
- Davis, M. (2006). *Planet of slums*. London: Verso.
- Denning, M. (2010). Wageless life. *New Left Review*, 66, 79-97.
- Frank, A.G. (1966). The development of underdevelopment. *Monthly Review*, 18(4), 17-31.
- Gill, L. (2016). *A century of violence in a red city: popular struggles, counterinsurgency, and human rights in Colombia*. Durham, N.C.: Duke University Press.
- Han, C. (2018). Precarity, Precariousness, and Vulnerability. *Annual Review of Anthropology*, 47, 331-343.
- Hart, K. (1973). Informal income opportunities and urban employment in Ghana. *Journal of Modern African Studies*, 11(1), 68-89.
- Hardt, M. & A. Negri. (2000). *Empire*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Kalb, D. (2014). 'Worthless Poles' and other dispossessions: toward an anthropology of labor in postcommunist central and eastern Europe. In S. Kasmir & A. Carbonella, (Eds.), *Blood and fire: toward a global anthropology of labor*, (pp.250-89.). New York: Berghahn Press.
- Kasmir, S. (2014). The Saturn plant and the long dispossession of U.S. autoworkers. In S. Kasmir & A. Carbonella, (Eds.), *Blood and fire toward a global anthropology of labor*, (pp.203-50.). New York: Berghahn Press.
- Kasmir, S. (2018). Precarity. In F. Stein, S. Lazar, M. Candea, H. Diemberger, J. Robbins, A. Sanchez & R. Stasch, (Eds.), *The Cambridge Encyclopedia of Anthropology*. Retrieved from <https://www.anthroencyclopedia.com/articles-a-to-z>
- Lazar, S. (2017). *The social life of politics: ethics, kinship and union activism in Argentina*. Stanford: Stanford University Press.
- Lorey I. (2015). *State of Insecurity: Government of the Precarious*. London: Verso
- Molé, N. J. (2010). Precarious subjects: anticipating neoliberalism in Northern Italy's

- workplace. *American Anthropologist*, 112(1), 38-53.
- Mullings, L. (1986). Uneven development: class, race and gender in the United States before 1900. In E. Leacock & H. Safa, (Eds.), *Women's work and the division of labor by gender*, (pp.41-57). South Hadley, Mass: Bergin & Garvey.
- Neilson, B. & N. Rossiter. (2008). Precarity as a political concept, or, Fordism as exception. *Theory, Culture & Society*, 25(7-8), 51-72.
- Parry, J. (2013). Company and contract labour in a Central Indian steel plant. *Economy and Society*, 42(3), 348-74.
- Procupez, V. (2015). The need for patience: the politics of housing emergency in Buenos Aires. *Current Anthropology*, 56(11), 55-65.
- Puar J, ed. 2012. Precarity talk: a virtual roundtable with Lauren Berlant, Judith Butler, Bojana Cvejić, Isabell Lorey, Jasbir Puar, and Ana Vujanović. *The Drama Review*, 56(4), 163-77.
- Quijano, A. (1974). The marginal pole of the economy and the marginalized labor force. *Economy and Society*, 3, 393-428.
- Rodney, W. (1972). *How Europe underdeveloped Africa*. London: Bogle-L'Ouverture Publications.
- Sider, G. (2008). Anthropology, history, and the problem of everyday life: issues from the field and for discussion. In B. Davis, T.Lindenberger, & M. Wildt, (Eds.), *Alltag, erfahrung, eigensinn: historisch-anthropologische erkundungen*, (pp.120-32). Frankfurt Campus.
- Standing, G. (2011). *The precariat: the new dangerous class*. London: Bloomsbury Academic.
- Whitehead, J. 2014. Flexible labor/flexible housing: the rescaling of Mumbai into a global financial center and the fate of its working class. In S. Kasmir & A. Carbonella, (Eds.), *Blood and fire: toward a global anthropology of labor* (pp.123-67). New York: Berghahn Books.
- Wolpe, H. (Ed.). (1980). *The articulation of modes of production: essays from economy and society*. London: Routledge & Kegan Paul.